

UPRAVA ZA STATISTIKU CRNE GORE
n/r direktorici dr Gordani Radojević

Писарница Управе за статистику				
Примљено: <u>03.12.2020</u>				
Орг. јед.	Клас. знак	Редни број	Прилог	Вриједност
<u>01</u>	<u>058/20</u>	<u>3601/1</u>		

INICIJATIVA ZA UNAPREĐENJE SISTEMA PRIKUPLJANJA PODATKA O OSOBAMA S INVALIDITETOM

Poštovana gospođo Radojević,

Ovim putem Vam se obraćamo s inicijativom za unapređenje sistema prikupljanja podataka o osobama s invaliditetom (OSI), a u susret predstojećem popisu stanovništva 2021. Inicijativu upućujemo upravo **3. decembra**, na Međunarodni dan osoba s invaliditetom, i kao prvi korak vidimo potrebu uspostavljanja adekvatnije saradnje s reprezentativnim organizacijama osoba s invaliditetom. Molimo Vas da u tom cilju predložite model i vrijeme sastanka kako bismo Vam predočili i u neposrednom razgovoru pojasnili cilj i segmente predmetne inicijative, čiji su ključni segmenti u nastavku.

Naime, **Crna Gora** je jedna od rijetkih zemalja koja **ne posjeduje jedinstveni registar o osobama s invaliditetom**, i koja ne prikuplja podatke o njima na način na koji se obavezala da će to činiti ratifikacijom Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom, još 2009.

Član 31 Konvencije obavezuje države potpisnice da prikupljaju **odgovarajuće informacije, uključujući statističke i podatke za istraživanja, kako bi bile u stanju da formulišu i sprovode politike usmjerene na ostvarivanje ove Konvencije.**

„Proces prikupljanja i čuvanja podataka će biti:

(a) U skladu s pravno ustanovljenim mehanizmima zaštite, uključujući zakonodavstvo o zaštiti podataka, kako bi osigurale *povjerljivost i poštovanje privatnosti lica sa invaliditetom*;

(b) U skladu s međunarodno prihvaćenim normama o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i etičkim principima prikupljanja i upotrebe statističkih podataka.“

Navedeni podaci treba da budu **razvrstani prema potrebi i korišćeni da bi se državama potpisnicama olakšalo ocjenjivanje sprovođenja obaveza preuzetih Konvencijom**, kao i da bi se identifikovale **prepreke sa kojima se osobe s invaliditetom suočavaju u ostvarivanju svojih prava**. Na kraju, pored zaštite podataka njihova distribucija treba biti pristupačna osobama s invaliditetom.

Zbog nepostojanja ovakvog registra i adekvatne statistike **Crna Gora nema jedinstven i univerzalan pristup garancijama ljudskih prava OSI, već su one često diskriminisane po različitim osnovima, kao što su uzrok i vrijeme nastanka oštećenja, procenat i vrsta oštećenja, te godine starosti**. Navedeno

znači da se prava osobama s invaliditetom garantuju s medicinskog i funkcionalnog modela pristupa invaliditetu, a ne u skladu s modelom zasnovanim na ljudskim pravima koji invaliditet definiše kao razvojni društveni fenomen, i pojašnjava da on nastaje iz sadejstva osobe koja ima određena oštećenja (psihosocijalna, intelektualna, senzorna i fizička) s različitim barijerama u praksi, koje otežavaju ravnopravno učešće osoba s invaliditetom u društvu na osnovu jednakosti s drugima. Dakle, problem predstavljaju prepreke za koje je odgovorna država i društvo, i iste se moraju sistematski i kontinuirano prepoznavati i uklanjati.

U cilju adekvatnijeg prikupljanja podataka u duhu modela zasnovanog na ljudskim pravima obraćamo Vam se sa **sljedećim prijedlozima**:

- ✦ U proces planiranja narednog popisa, uključujući i pripremu Liste pitanja, uključiti reprezentativne organizacije osoba s invaliditetom, uključujući i one koji okupljaju i djecu s invaliditetom;
- ✦ Uključiti pitanja Vašingtonske grupe, uz adekvatan prevod, u Listu pitanja za popis;
- ✦ Unaprijediti pitanja na način da obuhvate pitanja u sljedećim oblastima: pitanja o fizičkom, kulturnom i pravnom okruženju, o nivoima učešća u različitim oblastima društva (škola, posao, socijalna interakcija, društveni angažman, učešće u donošenju odluka);
- ✦ Edukovati ispitivače o načinima sprovođenja popisa s osobama s invaliditetom, u saradnji s reprezentativnim organizacijama osoba s invaliditetom;
- ✦ Edukovati širu javnost o značaju prikupljanja sveobuhvatnih podataka za dalje planiranje politika i unapređenje kvaliteta života građana.

Smatramo da bi **primjena ovih mjera prilikom popisa olakšala kreiranje prvog nacionalnog Registra osoba s invaliditetom**, koji bi sem osnovnih podataka, sadržao i procjenu troškova OSI nastalih zbog invaliditeta, te koji bi mogao koristiti statističke podatke i činjenice prilikom planiranja, definisanja, sprovođenja politika, i procjene njihovog uticaja, odnosno praćenja sprovođenja tih politika. Adevatno prikupljeni sveobuhvatni podaci bili bi prvi korak u stvaranju formalnih pretpostavki za usvajanje *Zakona o jedinstvenom tjelu i metodologiji utvrđivanja invaliditeta* kao i uspostavljanje registra osoba s invaliditetom.

Zbog svega navedenog, predstavljalo bi nam zadovoljstvo da **pronadete prostora za sastanak** s predstavnicima UMHCG na kome bismo mogli dalje razgovarati o zajedničkim koracima prilikom planiranja i sprovođenja Popisa.

U iščekivanju Vašeg odgovora, srdačno Vas pozdravljam,

U Podgorici,
3.12.2020.

Marina Vujačić
Izvršna direktorica UMHCG

